

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ**

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Національного університету
цивільного захисту України
д.держ.упр., професор

" 30 " 2016 р.

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ОСВІТИ

**Програма
навчальної дисципліни циклу професійної (обов'язкової)
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
за спеціальністю 053 "Психологія",
спеціалізаціями: "Екстремальна та кризова психологія"**

Харків 2016 рік

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: С.А. Каріков, к.і.н., доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін Національного університету цивільного захисту України

Програму навчальної дисципліни рекомендовано кафедрою соціальних і гуманітарних дисциплін

Протокол від «23» травня 2016 року № 12
Завідувач кафедри
соціальних і гуманітарних дисциплін

 О.В. Рябініна

«24» травня 2016 року

Рекомендовано вченою радою соціально-психологічного факультету
Протокол від «16» червня 2016 року № 10

Голова вченої ради
соціально-психологічного факультету

А.С. Куфлієвський

«23» червня 2016 року № 10

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни “Теорія та практика освіти” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальністю 053 “Психологія”, спеціалізацією “екстремальна та кризова психологія”, циклу загальної підготовки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні теоретичні засади розвитку освіти в сучасному світі, механізми взаємодії теорії та практики освіти в як суспільстві в загалі так і в Україні, освітні світові моделі освіти, загальні тенденції та принципи розвитку освіти суспільства. Разом з тим теорія та практика освіти розглядається в тісному взаємозв'язку з глобальними культурно-просвітницькими процесами, з історією та культурними традиціями людського суспільства.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення дисципліни “Теорія та практика освіти” базується на зв'язку з іншими дисциплінами циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки, які здобувачі вивчають під час навчання у вищому навчальному закладі, зокрема: “Історія та культура України”, «Філософія», «Політологія». Знання з перелічених курсів дозволять майбутнім фахівцям сформувавши особистий погляд на освіту та механізми її розвитку, розкрити місце, роль та значення освіти у житті як окремої людини так і суспільства в цілому, дасть методичку і техніку її вивчення.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

1. Загальні принципи теорії та практики освіти у вищих навчальних закладах
2. Система освіти в Україні.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є надати знання про основні теоретичні засади розвитку освіти в сучасному світі, розкрити механізми взаємодії теорії та практики освіти в як суспільстві в загалі так і в Україні, дати загальну характеристику основним світовим моделям освіти, виявити загальні тенденції та принципи розвитку освіти суспільства, вплинути на процес формування світоглядної культури курсантів і студентів по проблемам освіти.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є навчити майбутніх фахівців орієнтуватися в усіх питаннях розвитку освіти України її структури, сформувавши у здобувачів особистий погляд на освіту її місце, роль та значення у житті як окремої людини так і суспільства в цілому, ознайомити з найбільш поширеними методами вивчення освіти.

1.3. Здобувачі повинні:

знати:

- головні джерела вивчення навчальної дисципліни “Теорія та практика освіти”;
- сутність та зміст світового культурно-просвітницького процесу, місце і роль освіти в житті людства;
- специфіку теорії та практики освіти як науки, її структуру, її функції,

роль і значення в керівницькій діяльності офіцерських кадрів ДСНС України;

- логіку організації й проведення освітянської діяльності у ВНЗ, структуру програми і плани реалізації освіти в Україні;
- форми та методи проведення освітянської діяльності у ВНЗ та її можливості;
- основні проблеми та тенденції розвитку освіти України.

уміти:

- самостійно аналізувати з наукових позицій проблеми та тенденції розвитку освіти України, явища і процеси, в їх діалектичному взаємозв'язку;
- застосувати знання, уміння і навички при рішенні різноманітних завдань у викладанні навчальних дисциплін необхідних під час діяльності офіцера.

мати навички:

- працювати з першоджерелами, науковою та методичною літературою;
- користуватись різними методами дослідження історико-педагогічного процесу;
- користуватися категорійно-понятійним апаратом педагогічної науки;
- критично аналізувати теоретичний та практичний досвід по проблемам розвитку освіти;
- давати оцінку існуючим моделям освіти;
- написання рефератів з теорії та практики освіти, публічного захисту та обґрунтування їх основних положень;

1.4. Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

- знання основних теоретичних засад розвитку освіти в сучасному світі, механізмів взаємодії теорії та практики освіти у суспільстві;
- використання отриманих знань по проблемам освіти для формування й аргументації власної світоглядної позиції
- розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку освіти й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності;
- розкриття змісту головних періодів розвитку освіти України;
- оволодіння прийомами і методами усного та письмового викладу базових знань по проблемам освіти;
- оволодіння методами і прийомами логічного аналізу, що забезпечують можливість працювати по проблемам освіти;
- використання головних категорій і методів педагогічної дослідження у професійній діяльності;

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин(и) (32 аудиторних, з них 16 лекційних, 16 семінарських, 58 годин самостійної

роботи) / 3 кредитів ЕКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1.

Поняття освіти. Предмет і об'єкт освіти. Закони і категорії освіти. Місце освіти в суспільстві, її зв'язок з іншими науками. Функції освіти. Основні етапи розвитку освіти, їх загальна характеристика. Характеристика елементів освіти. Ознаки сучасної освіти. Рівні, типи та види освіти.

Поняття дидактики. Предмет і об'єкт дидактики. Місце дидактики в теорії освіти. Функції дидактики. Основні категорії дидактики. Види знань: основні терміни і поняття, факти щоденної дійсності й наукові факти, теорії, знання про способи діяльності, оцінні знання, уміння, навички.

Особливості структури теорії освіти. Компоненти дидактичної теорії: цілі навчання, його основні завдання, зміст освіти, процес навчання і його основні види, принципи і закономірності навчання, методи навчання, форми організації навчання, контроль і оцінку результатів навчання. Морфологічні, структурні, функціональні, генетичні взаємозв'язки між компонентами дидактичної теорії.

Поняття моделі системи освіти. Модель освіти як державно-відомчої організації:

Модель розвивальної освіти (В. Д. Давидов, В. В. Фляков та ін.).

Традиційна модель освіти (Ж. Мажо, Л. Кро, Ж. Крапля, Д. Равич, Ч. Фін та ін.)

Раціоналістична модель освіти (П. Блум, Р. Ган'є, Б. Скінер та ін.)

Феноменологічна модель освіти (А. Маслоу, А. Комбс, К. Роджерс та ін.)

Неінституціональна модель освіти (П. Гудман, І. Ілліч, Ж. Гудлед, Ф. Клейн, Дж. Холт, Л. Бернар та ін.)

Освітній світовий простір. Типи регіонів за ознакою взаємного зближення і взаємодії освітніх систем (О. П. Ліферова). Тенденції розвитку світового освітнього простору. Національні моделі освіти.

Загальні принципи формування систем вищої освіти європейських країн.

Системи вищої освіти окремих країн: вища освіта Великобританії, вища освіта Італії, вища освіта Німеччини, вища освіта Польщі, вища освіта Росії, вища освіта Франції, вища освіта США, вища освіта Японії.

Модуль 2.

Тенденції розвитку освіти в Україні. Перехід до багаторівневої системи функціонування. Зв'язок з сучасними інформаційними технологіями. Інтеграційні процеси у системі вищої освіти республіки. Переведенні вищої школи України на самофінансування. Відновлення вищої професійної освіти з урахуванням світових стандартів.

Принципи розвитку освіти в Україні. Інноваційність освіти ґрунтованого на багатокритерійності рішень, терпимості до інакомислення й відповідальності за свої дії. Принцип розвитку освіти на основі розвитку міждисциплінарних зв'язків. Принцип поліхроматичності мислення.

Поняття освітньої парадигми. Завдання освіти України при формування особистості. Пріоритетні напрями державної політики в галузі освіти. Підвалини концепції вищої освіти України.

Структура освіти: дошкільна освіта; загальна середня освіта; позашкільна освіта; професійно-технічна освіта; вища освіта; післядипломна освіта; аспірантура; докторантура; самоосвіта.

Органи управління освіти: їх функції та структура. Міністерство освіти і науки, Вища атестаційна комісія, місцеві структурні підрозділи, які здійснюють управління освітою. Органи громадського самоврядування в системі освіти.

Управління освітою: принципи, методи та функції. Освітньо-кваліфікаційні рівні вищої освіти (ступенева освіта) в Україні: молодший спеціаліст; бакалавр; магістр.

Система акредитації України. Рівні акредитації. Вимоги щодо акредитації ВНЗ. Характеристики вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації.

Якісні та кількісні характеристики вищих навчальних закладів республіки. Критерії оцінки якості вищої освіти. Заходи для взаємовизнання критеріїв оцінки якості ВНЗ на європейському просторі.

Характеристика мережи вищих навчальних закладів України.

Стратегія розвитку університетської освіти України. Болонський процес в контексті створення Європейського простору вищої освіти. Основні інструменти ЄПВО. Європейська кредитно-трансферна система (ЄКТС-ECTS), Додаток до диплома (ДД-DS), Національні рамки кваліфікацій (НРК-NQF).

Трициклова структура діяльності вищих навчальних закладів.

Здобутки та плани України щодо впровадження на практиці рішень країн-учасниць Болонського процесу.

Основні принципи Болонського процесу. Запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП) у ВНЗ України. Основні вимоги МОН України щодо приєднання відомчих вищих навчальних закладів ДСНС до запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу та реалізації положень Болонського процесу.

Загальні положення. Терміни та визначення КМСОНП. Організація навчального процесу для впровадження КМСОНП у ВНЗ ДСНС України.

3. Рекомендована література:

- Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти в Україні на рубежі століть (Спроба прогностичного аналізу) //Вища освіта України. — 2000. - № 1. - С. 11 - 17.
- Болонський процес у фактах і документах Упорядники /Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І.. Київ - Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім.В.Гнатюка, 2003. - 52 с.
- Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник/За редакцією В.Г.Кремня. Авторський колектив: Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І. - Тернопіль: Навчальна

- книга. – Богдан, 2004.-384с.
- Галузьяк В. М., Сметанський М.І., Шахов В.І. Педагогіка. – Вінниця, 2001. – 200 с.
 - Закон України “Про освіту” //Освіта. – 25 червня 1991 р.
 - Закон України «Про вищу освіту» (2014 року) - [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://zakon2.gada.gov.ua/laws/show/1556-18>
 - Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад. : В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред. В. Г. Кременя. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. – 100 с.
 - Макаренко А. С. Про мій досвід // Твори: В 7 т. - К.: Рад. пік., 1954. - Т.
 - Моніторинг інтеграції української системи вищої освіти в Європейський простір вищої освіти та наукового дослідження: моніторинг. дослідж. : аналіт. звіт / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. Фонд дослідж. освіт. політики» ; за заг. ред. Т.В. Фінікова, О.І. Шарова– К. : Таксон, 2014. - 144 с. - Бібліогр.: с. 130-143.
 - Роз'яснення МОН щодо деяких питань практичної реалізації положень нового Закону України «Про вищу освіту» : [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kmu.ua/control/publish/article>.
 - Ординський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. зал.]/ В.Л. Ординський В.Л. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
 - Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003 - 2004 рр.) / За ред. В.Г. Кременя, авт. кол.: Степко М.Ф., Болюбаш Я. Я., Шинкарук В. Д, Грубінко В. В., Бабин І.І. - Київ -Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2004. - 147 с.
 - Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання // Вибрані педагогічні твори: У 2 т. - К.: Рад. шк., 1983. - Т. 1.
 - Фініков Т. Сучасна вища освіта: світові тенденції України. – К.: Таксон, 2002
 - Сайт Міністерства освіти і науки України (www.mon.gov.ua).

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: диференційований залік.

Для оцінки знань здобувачів використовується поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті методом опитування та письмового контролю. У процесі вивчення дисципліни здобувачі виконують дві модульні контрольні роботи.

Розробники програми:

доцент кафедри соціальних та гуманітарних дисциплін,
кін., доц.

О.М. Хорошев